

۴۵۶۲۷۴
۹۴,۱۲,۲

ریاست جمهوری

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
مرکز آمار ایران

نتایج آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۳

www.ketab.ir

سرشناسه : مرکز آمار ایران
 عنوان و نام پدیدآور : نتایج آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۳ / مرکز آمار ایران.
 مشخصات نشر : تهران: مرکز آمار ایران، دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۴۰۸ ص.: جدول، نمودار؛ ۲۹×۲۲ س.م.
 فروست : مرکز آمار ایران؛ ۴۷۶۲.
 شابک : ۱۳۰۰۰۰ ریال: 978-600-409-025-4
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.
 موضوع : نیروی انسانی -- ایران -- آمار.
 موضوع : نیروی انسانی -- ایران -- اشتغال -- آمار.
 موضوع : بیکاری -- ایران -- آمار.
 شناسه افزوده : مرکز آمار ایران. دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل.
 ردیف‌دهی شنگر : ۱۳۹۳ ن ۴/۲/۸۶۷۰ HD
 رده‌بندی دیویی : ۳۳۱/۱۱۰۹۵۵۰۲۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۹۷۸۲۸

- ☒ مرکز آمار ایران
- ☐ نتایج آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۳
- ☐ تاریخ انتشار: چاپ اول، مهر ۱۳۹۳
- ☐ شمار: ۲۰۰ نسخه
- ☐ شماره مسلسل نشریات مرکز آمار ایران: ۲۰۰
- ☐ ناشر: دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل
- ☐ قیمت: ۱۳۰۰۰۰ ریال
- ☐ چاپ در چاپخانه مرکز آمار ایران
- ☐ نقل قول از مطالب این کتاب با ذکر منبع بلامانع است.
- ☐ تهران، کدپستی ۱۴۱۴۶۶۳۱۱۱، خیابان دکتر فاطمی، خیابان رهی معیری، تلفن ۸۸۹۶۴۴۷۲
- ☐ دورنگار: ۸۸۹۶۴۴۷۲

☐ URL: <http://www.amar.org.ir>
☐ E-mail: sci@sci.org.ir

شابک ۴-۲۵-۴۰۹-۶۰۰-۹۷۸

ISBN 978-600-409-025-4

پیشگفتار

آمارهای مربوط به ساختار نیروی کار، بنایی برای ارزیابی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی یک کشور محسوب می‌شود، در گذشته، نیازهای آماری بخش نیروی انسانی در کشور از طرح‌های آماری جمعیتی مرکز آمار ایران و طرح‌های نمونه‌گیری وزارت کار و امور اجتماعی تأمین می‌شد. از جمله مهم‌ترین این طرح‌ها که تا پیش از این صورت نشریه منتشر شده است، عبارت است از:

- آمارگیری نمونه‌ای نفوس، توسط مرکز آمار ایران: سال ۱۳۴۷.
- آمارگیری نیروی انسانی، توسط اداره کل آمار و احصاء و امور اجتماعی در سال‌های ۱۳۴۸، ۱۳۴۹، ۱۳۵۰ و ۱۳۵۱.
- آمارگیری جمعیت شهری و روستایی در سال ۱۳۵۰، توسط مرکز آمار ایران.
- آمارگیری اشتغال و بیکاری در تابستان ۱۳۵۸ توسط کارکنان در سطح مرکز آمار ایران در سطح شهر تهران.
- طرح بررسی مسائل کلی نیروی انسانی و اشتغال که بر اساس طرح‌های آمار کل نیروی انسانی وزارت کار و امور اجتماعی در بهار ۱۳۶۱ همراه با توزیع کوپن آرزاق توسط بانک‌ها و فقط در بین خانوارهای شهری انجام گرفته است.
- طرح آمارگیری خصوصیات اجتماعی - اقتصادی که در سال‌های ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸ در نوازده مرحله و نیز در سال‌های ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۴ در چهار مرحله به صورت تعاقبی انجام گرفته است.
- علاوه بر این، سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۳۵، ۱۳۴۵، ۱۳۵۵، ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵ همواره حاوی اطلاعاتی در زمینه شاخص‌های اشتغال و بیکاری بوده است.

از آن‌جا که هدف کلی آمارگیری‌های نمونه‌ای نفوس، دستیابی به شاخص‌های نیروی کار نبوده، همچنین با توجه به فاصله زمانی ده‌ساله بین اجرای سرشماری‌ها، این منابع قادر به پاسخگویی کامل نیازهای برنامه‌ریزی در زمینه شاخص‌های نیروی کار نبوده‌اند. در سال ۱۳۷۳ طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار با هدف ارائه اطلاعات آماری در زمینه شاخص‌های نیروی کار، توسط مرکز آمار ایران طراحی و با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی اجرا شد. در سال ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ به دلیل درگیری مرکز آمار ایران در اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۷۵، طرح مزبور به مرحله اجرا در نیامد. اما با تأکید برنامه‌های توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور مبنی بر ضرورت دستیابی به شاخص‌های نیروی کار، طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار در آبان‌ماه سال‌های ۱۳۷۶، ۱۳۷۷، ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ با هدف دستیابی به شاخص‌های نیروی کار در کل کشور، نقاط شهری و روستایی و استان‌ها با حجم نمونه‌ای در حدود ۱۱۰ هزار خانوار اجرا شد. پس از آن، با ابراز نیاز برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران اقتصادی - اجتماعی کشور در خصوص شاخص‌های فصلی نیروی کار، طرح مذکور از سال ۱۳۸۰ با حفظ ویژگی‌های خود در ماه‌های میانی هر فصل، به مرحله اجرا درآمد و تا سال ۱۳۸۲ این روند ادامه یافت. در سال ۱۳۸۳ براساس سیاستگذاری‌های مسئولان مرکز آمار ایران، طرح مزبور در فصل بهار با همان ویژگی‌ها و در فصل پاییز با هدف دستیابی به شاخص‌های نیروی کار در سطح کل کشور، نقاط شهری و روستایی با حجم نمونه‌ای در حدود ۱۲ هزار خانوار اجرا شد.

در پی اعلام نیاز بخش برنامه‌ریزی کشور به شاخص‌های فصلی نیروی کار و هم‌زمان با اجرای طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار به صورت فصلی از سال ۱۳۸۰، پژوهشکده آمار بنا به درخواست مرکز آمار ایران، طرح آمارگیری نیروی کار را به منظور دقت

بیش‌تر در دستیابی به شاخص‌های نیروی کار تهیه نمود. این طرح با هدف دستیابی به شاخص‌های فصلی و سالانه نیروی کار و تغییرات آن در سطح کل کشور و استان‌ها، از بهار ۱۳۸۴ اجرا شده است.

نتایج حاصل از طرح آمارگیری نیروی کار بخشی از نیازهای برنامه‌ریزی کشور در زمینه بازار کار را فراهم می‌نماید. علاوه بر این با عنایت به استفاده از توصیه‌های سازمان بین‌المللی کار^۱ در طراحی و اجرای طرح، نتایج حاصل از طرح مذکور می‌تواند مبنایی مطمئن‌تر برای تعیین جایگاه کشور در بین سایر کشورهای جهان قرار گیرد و به‌عنوان منبعی برای محاسبه شاخص‌های کلیدی بازار کار مورد استفاده واقع شود.

نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در قالب نشریه‌های فصلی و سالانه منتشر می‌شود. در نشریه سالانه، علاوه بر شاخص‌های نیروی کار و تغییرات آن، برآورد تعداد نیروی کار نیز ارائه می‌شود و اطلاعات جمع‌آوری شده به‌صورت تفصیلی‌تر در اختیار کاربران گذاشته می‌شود. نشریه حاضر به نتایج طرح مزبور در سال ۱۳۹۳ اختصاص دارد. همچنین در این نشریه برآورد تغییرات شاخص‌های عمده نیروی کار در سال ۱۳۹۳ نسبت به سال ۱۳۹۲ آورده شده است.

در این زمینه، از زحمات فراوان و همکاری‌های صمیمانه مسئولان اجرای طرح در معاونت برنامه‌ریزی استانداری استان‌ها و همکاران کمیته فنی طرح آمارگیری نیروی کار و سایر مسئولان مربوط در مرکز آمار ایران تشکر و قدردانی می‌شود. امید است اطلاعات ارائه شده در این نشریه، مورد استفاده سیاست‌گذاران اقتصادی، برنامه‌ریزان، و پژوهشگران محترم قرار گیرد.

مرکز آمار ایران

فهرست مندرجات

عنوان	صفحه
مقدمه	۹
فصل اول - کلیات	
مشخصات کلی طرح	۱۳
تعاریف و مفاهیم	۲۶
شاخص‌ها	۳۰
خلاصه یافته‌ها	۳۲
فصل دوم - جدول‌های کل کشور	
۱- جمعیت کشور برحسب سن به تفکیک جنس	۶۳
۲- جمعیت برحسب جنس و سن به تفکیک وضعیت	۶۴
۳- جمعیت (حاضر و غایب موقت) برحسب جنس و سن به تفکیک وضع مهاجرت و محل اقامت قبلی	۶۷
۴- جمعیت مهاجر برحسب وضع فعالیت اقتصادی به اجرا ۱۰ ساله و بیش‌تر به تفکیک علت مهاجرت	۷۰
۵- جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و سن به تفکیک سطح سواد و تحصیل	۷۱
۶- جمعیت باسواد برحسب جنس و سن به تفکیک دوره یا مدرک تحصیلی	۷۴
۷- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب سن به تفکیک جنس و وضع زناشویی	۸۰
۸- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و سن به تفکیک وضع اشتغال اقتصادی	۸۳
۹- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب وضع فعالیت اقتصادی به تفکیک جنس و سن	۸۶
۱۰- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و وضع فعالیت اقتصادی به تفکیک وضع اشتغال، آخرین مدرک یا دوره تحصیلی	۸۹
باسوادان	۸۹
۱۱- جمعیت فارغ‌التحصیل یا در حال تحصیل دوره‌های عالی برحسب جنس و گروه‌های عمده رشته تحصیلی به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی	۹۵
۱۲- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و سن به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت اقتصادی	۱۰۱
۱۳- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و گروه‌های عمده فعالیت اقتصادی به تفکیک وضع اشتغال	۱۱۳
۱۴- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و سن به تفکیک گروه‌های عمده شغلی	۱۳۱
۱۵- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و گروه‌های عمده شغلی به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت اقتصادی	۱۳۷
۱۶- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و گروه‌های عمده شغلی به تفکیک وضع شغلی	۱۴۹
۱۷- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و تعداد ساعت کار معمول در هفته در شغل اصلی به تفکیک وضع شغلی	۱۵۵
۱۸- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و تعداد ساعت کار معمول در هفته در شغل اصلی به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت اقتصادی	۱۵۸
۱۹- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس و مدت اشتغال در شغل اصلی به تفکیک بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی	۱۷۰
۲۰- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای تحصیلات عالی برحسب جنس و گروه‌های عمده رشته تحصیلی به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت اقتصادی	۱۷۳
۲۱- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای تحصیلات عالی برحسب گروه‌های عمده شغلی به تفکیک جنس و گروه‌های عمده رشته تحصیلی	۲۰۹

- ۲۲- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای دو شغل و بیش‌تر برحسب وضع شغلی در شغل اصلی و شغل دوم..... ۲۲۷
- ۲۳- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای دو شغل و بیش‌تر برحسب وضع شغلی در شغل دوم و تعداد ساعت کار معمول در هفته در همه مشاغل..... ۲۲۸
- ۲۴- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای اشتغال ناقص برحسب جنس به تفکیک سن..... ۲۳۰
- ۲۵- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای اشتغال ناقص برحسب جنس به تفکیک گروه‌های عمده شغلی در شغل اصلی..... ۲۳۰
- ۲۶- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای اشتغال ناقص برحسب جنس به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت در شغل اصلی..... ۲۳۱
- ۲۷- شاغلان ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای اشتغال ناقص برحسب بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی به تفکیک وضع شغلی در شغل اصلی..... ۲۳۲
- ۲۸- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر به تفکیک طول مدت بیکاری، جنس و وضعیت قبل از بیکاری..... ۲۳۳
- ۲۹- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب مدت بیکاری به تفکیک جنس و سن..... ۲۳۴
- ۳۰- انجام اقدامات برای - منجر به شغل کار توسط بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب جنس به تفکیک نوع اقدام..... ۲۳۷
- ۳۱- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب وضع فعالیت قبل از بیکاری به تفکیک جنس..... ۲۳۸
- ۳۲- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر قبلاً شاغل در سال گذشته برحسب جنس به تفکیک وضع شغلی..... ۲۳۸
- ۳۳- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر قبلاً شاغل در سال گذشته برحسب جنس به تفکیک گروه‌های عمده شغلی..... ۲۳۹
- ۳۴- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر قبلاً شاغل در سال گذشته برحسب جنس به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت اقتصادی..... ۲۴۰
- ۳۵- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر قبلاً شاغل در سال گذشته برحسب جنس به تفکیک علت ترک شغل..... ۲۴۱
- ۳۶- بیکاران ۱۰ ساله و بیش‌تر قبلاً شاغل در ۵ سال گذشته برحسب استفاده یا عدم استفاده از بیمه بیکاری به تفکیک جنس و بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی..... ۲۴۱
- ۳۷- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر غیر فعال برحسب جنس به تفکیک علت عدم جستجوی کار..... ۲۴۲
- ۳۸- جمعیت خارج از نیروی کار برحسب جنس به تفکیک سن..... ۲۴۳
- ۳۹- جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر برحسب وضع سواد و تحصیل به تفکیک جنس و استان..... ۲۴۴
- ۴۰- جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر باسواد برحسب دوره یا مدرک تحصیلی به تفکیک جنس و استان..... ۲۵۳
- ۴۱- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر شاغل باسواد برحسب دوره یا مدرک تحصیلی به تفکیک جنس و استان..... ۲۷۱
- ۴۲- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر بیکار باسواد برحسب دوره یا مدرک تحصیلی به تفکیک جنس و استان..... ۲۸۹
- ۴۳- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر غیر فعال باسواد برحسب دوره یا مدرک تحصیلی به تفکیک جنس و استان..... ۳۰۷
- ۴۴- جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر برحسب وضع فعالیت اقتصادی به تفکیک جنس و استان..... ۳۲۵
- ۴۵- جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر برحسب وضع فعالیت اقتصادی به تفکیک جنس و استان..... ۳۴۳
- ۴۶- شاخص‌های عمده نیروی کار در جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر به تفکیک جنس و استان..... ۳۶۱
- ۴۷- شاخص‌های عمده نیروی کار در جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر به تفکیک جنس و استان..... ۳۷۹

پیوست‌ها

- فرم ۲..... ۳۹۹
- فرم ۳..... ۴۰۲

مقدمه

طرح آمارگیری نیروی کار براساس نیاز برنامه‌ریزان را با هدف محاسبه شاخص‌های فصلی و سالانه نیروی کار، از جمله نرخ مشارکت اقتصادی، نرخ بیکاری و تغییرات آن‌ها طراحی شده است. این طرح منطبق بر آخرین توصیه‌های سازمان بین‌المللی کار است و برای مقایسه بین‌المللی شاخص‌های نیروی کار، امکان بهتری را فراهم می‌کند.

در این طرح، برای بهبود برآورد تغییرات، از روش نمونه‌گیری چرخشی استفاده شده است. برای دستیابی به برآوردهای فصلی و با توجه به ماهیت اقلام و سؤال‌های پرسشنامه، آمارگیری در ماه میانی فصل در دو دسته مشخص انجام می‌شود و برخی سؤال‌های پرسشنامه در مورد هفته قبل از آن دو هفته (هفته‌های مرجع) پرسیده می‌شود.

همچنین در این طرح به دلیل ماهیت ادواری آن از نمونه پایه استفاده می‌شود. نمونه پایه به رده‌ای است که می‌توان از آن برای چند دوره از یک آمارگیری ادواری یا چند آمارگیری، زیر نمونه‌هایی انتخاب کرد. نمونه پایه این طرح برای سال‌های ۱۳۸۴ لغایت ۱۳۸۷ طی فرایندی از چارچوب سرشماری عمومی کارگاهی ۱۳۸۱ ساخته شده است که پس از ساخت نمونه پایه، فهرست‌رسانی از خانوارهای مربوط به خوشه‌های نمونه پایه در پاییز ۱۳۸۳ انجام گرفت تا بر اساس آن بتوان خانوارهای نمونه را با توجه به الگوی چرخش مورد نظر برای دوره‌های مختلف آمارگیری انتخاب نمود. نمونه پایه بعدی طرح از ابتدای سال ۱۳۸۸ براساس اطلاعات فایل سرشماری سال ۱۳۸۰ طراحی و مورد استفاده قرار گرفت. در نمونه پایه فعلی، از اطلاعات فایل سرشماری ۱۳۹۰ استفاده شده است. در این راستا با توجه به تغییر و تحولات محدود جمعیتی و واحدهای مسکونی در نقاط روستایی از انجام فهرست‌برداری در این نقاط (به جز در موارد خاص) صرف‌نظر و از فرم‌های فهرست‌برداری سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ استفاده می‌شود. اما در نقاط شهری به منظور تهیه چارچوب مناسب و بهنگام، بخشی از خانوارها در محدوده‌ی خوشه‌های نمونه پایه در اسفند ماه سال ۱۳۹۱ فهرست‌برداری شدند. بدیهی است برای تکمیل نمونه پایه در سال‌های آتی نیز به همین شکل برای تعدادی از خانوارها در هر یک از خوشه‌های نمونه پایه، عملیات فهرست‌برداری انجام می‌گیرد.

مطالب فوق نشان می‌دهد که طرح آمارگیری نیروی کار در مقایسه با طرح آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار، دارای تفاوت‌های قابل توجهی است. برخی از این تفاوت‌ها در طرح موضوعی، عبارت است از: تعاریف و مفاهیم، پرسشنامه، زمان آمارگیری، زمان آماری، اقلام آماری و در طرح نمونه‌گیری تفاوت‌ها شامل، نمونه پایه و روش نمونه‌گیری چرخشی است.

در ادامه، مشخصات کلی طرح، تعاریف و مفاهیم و طریقه محاسبه شاخص‌ها، به منظور شناخت و آگاهی بیش‌تر و استفاده بهینه از نتایج طرح ارائه شده است.